

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3158/2017
26.02.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Пеђа Добрковић адвокат из ..., против тужених ББ из ... и ВВ из ..., чији је пуномоћник Борислав Шушњар адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1498/17 од 12.09.2017. године, у седници већа одржаној дана 26.02.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неосновна ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1498/17 од 12.09.2017. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 130/2013 од 29.12.2016. године, ставом првим изреке, тужбени захтев тужиле је делимично усвојен. Ставом другим изреке, обавезане су тужене ББ и ВВ обе из ... да солидарно исплате тужилу АА из ... износ од 334.412 евра у динарској противвредности са домицилном каматом на износ од 693.000 ДЕМ почев од 01.01.1999. године до 31.12.2001. године, по стопи Европске централне банке на износ од 334.412 евра почев од 01.01.2002. године до 25.12.2012. године а од 26.12.2012. године па до коначне исплате на исти износ затезну камату у висини референтне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена на годишњем нивоу, све у динарској противвредности по продајном курсу Народне банке Србије на дан исплате у року од 15 дана од дана пријема пресуде под пресудом принудног извршења. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева којим је тужила тражила да се тужене обавезу на солидарну исплату дуга преко досуђеног износа па до траженог износа од 384.354,55 евра са припадајућим каматама. Ставом четвртим изреке, обавезане су тужене да солидарно накнаде тужилу трошкове парничног поступка у износу од 1.854.187,00 динара у року од седам дана од дана пресуђења са затезном каматом прописаном Законом о затезној камати почев од дана истека паричног рока по правноснажности првостепене пресуде па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1498/17 од 12.09.2017. године, ставом првим изреке, жалба тужиле је одбијена а жалбе тужених усвојене и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 130/2013 од 29.12.2016. године потврђена у побијаном одбијајућем делу из става трећег изреке, а преиначена у побијаном усвајајућем делу из

става првог и другог изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се тужене обавезу да тужили солидарно исплате износ од 334.412 евра у динарској противвредности са домицилном каматом на износ од 693.000 ДЕМ почев од 01.01.1999. године до 31.12.2001. године, домицилном каматом по стопи Европске централне банке на износ од 334.412 евра почев од 01.01.2002. године до 25.12.2012. године и законском затезном каматом на исти износ у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена на годишњем нивоу, све у динарској противвредности по продајном курсу Народне банке Србије на дан исплате, као и у побијаном делу одлуке о трошковима спора из става четвртог изреке тако што је одбијен захтев тужиле за досуђење трошкова спора и обавезана тужила АА да туженима на име трошкова спора исплати износ од 778.500,00 динара а поред овог износа да туженој ББ исплати износ од 48.750,00 динара и туженој ВВ износ од 699.000,00 динара све у року од 15 дана под претњом извршења. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за досуђење трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужене су поднеле одговор на ревизију.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу на основу члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да тужилина ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се само паушално, без конкретног означавања процесних одредби које другостепени суд није применио или је неправилно применио, указује на постојање битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у другостепеном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била оснивач и једини власник приватног предузећа „ГГ“ из Тужене су ћерке и законске наследнице покојног ДД који је преминуо Претходник тужених је 30.09.1991. године основао приватно предузеће за грађевинско-услугне и трговинско-посредничке послове „ЂЂ“ експорт-импорт са потпуном одговорношћу, са седиштем у Приватно предузеће чији је оснивач била тужила бавило се куповином грађевинског материјала непосредно од произвођача и његовом препродајом извођачима грађевинских радова. Пословало је претежно „на црно“. Током 1993. године то предузеће је купило грађевински материјал који је производило предузеће чији је власник био претходник тужених. Тужила се тада упознала са претходником тужених и након тога су они наставили да пословно сарађују. Како је предузеће чији је тужила била власник користило складиште предузећа „ЂЂ“ које је у име и за рачун њеног предузећа вршило продају ускладиштене робе, о чему није вођена књиговодствена евиденција јер је то била пословна сарадња мањих размера која није стварала велике трошкове. Пословна сарадња ових предузећа остваривала се и на друге начине - куповином робе за потребе предузећа у власништву оца тужених и плаћање других услуга. Писмено без датума, насловљено као: „уговор и потврда о зајму“, потписали су тужила и сада покојни ГГ.

Овим писменом његови потписници потврђују да је зајмопримац ГГ, власник „БЂ“ у периоду од 17.11.1994. године до 06.03.1998. године од зајмодавца - тужиље, власнице „ГГ“ примио новчана средства у износу од 693.000 ДЕМ и да је новац уложен у производњу, изградњу хале са машинама на ..., а износ од 63.000 ДЕМ у доградњу куће у Будви. Зајмопримац се овим писменом обавезао да дуг врати до краја 1998. године, а уколико то не учини преузео је обавезу плаћања камате по стопи од 2% месечно, почев од 01.01.1999. године до измирења главнице. Такође, зајмопримац се сагласио да се дуговање може наплатити уписом оснивачког улога зајмодавца у предузећу „БЂ“ или пленидбом одређених непокретности које су имовина тог предузећа, односно куће у Будви, с тим што право избора начина намирања има зајмодавац. Правноснажним решењем Општинског суда у Новом Саду О. 1851/98 од 24.07.1998. године тужене су оглашене за наследнице заоставштине покојног ГГ - приватном предузећу „БЂ“ из ..., уделу од 564/2400 делова парцеле ... КО ... и теретном возилу. На основу тог решења извршена је промена оснивачког акта предузећа „БЂ“ које је у судски регистар уписано као друштво са ограниченом одговорношћу а тужене као његови оснивачи. У време смрти ДД предузеће „БЂ“ је имало непокретну имовину - станове, земљиште и пословни простор у ... укупне вредности од 386.370,80 евра, као и производну халу са земљиштем - парцелом ... КО ... у вредности од 265.950,90 евра. Предузеће чији је оснивач била тужиља брисано је из регистра током 2006. године као неактивно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је, применом члана 457. Закона о облигационим односима у вези са члановима 222. и 224. Закона о наслеђивању, делимично усвојио тужбени захтев. По налажењу тог суда, тужиља је доказала постојање дуга покојног ДД у износу од 693.000 ДЕМ, односно 384.354,55 евра који је доспео 01.01.1999. године, због чега су тужене као законске наследнице зајмопримца дужне да позајмљени новац врате али само до висине вредности наслеђене имовине.

Другостепени суд је одбио тужиљину жалбу и потврдио првостепену пресуду у делу којом је одбијен тужбени захтев, а усвојио је жалбе тужених и исту пресуду преиначио у делу којим је усвојен тужбени захтев.

По становишту тог суда, спорно потраживање проистекло је из пословне сарадње предузећа чији су оснивачи и једини власници били тужиља и претходник тужених. Овакво становиште другостепени суд изводи како из садржине исправе „уговора - потврде о зајму“, у којем су потписници означени као власници предузећа, тако и из одређене сврхе дате позајмице, односно из исказа тужиље да је уговор настао као резултат њиховог пословања и представља сравњење њиховог пословног односа.

Овакво становиште прихвата и ревизијски суд.

Наиме, и тужиља у свом исказу тврди да је уговор закључен са сада покојним ДД настао као резултат њиховог претходног пословања и да представља сравњење пословног односа у којем је тужиља доказивала да је предузеће чији је она власник набављало грађевински материјал за предузеће претходника тужених које се бавило и извођењем грађевинских радова. Дакле, дуг исказан у писмену без датума представља дуговање правног лица - предузећа „БЂ“ из ..., настало у односу са предузећем „ГГ“ из ...

Према члану 165. став 1. Закона о предузећима („Службени лист СФРЈ“, број 77/88 ... 61/90 и „Службени лист СРЈ“ број 24/94), предузеће одговара за своје обавезе својом имовином. Исто је било предвиђено и Законом о предузећима („Службени лист СРЈ“ број 29/96). Ови закони примењивали су се у време када је настао и трајао спорни правни однос тужиле и претходника тужених као власника и оснивача приватних предузећа.

Изузетак од ових правила предвиђен је чланом 140а Закона о предузећима из 1989. године којим је било прописано да ако једини деоничар деоничког друштва, једини члан друштва са ограниченом одговорношћу и једини власник приватног предузећа својим радњама или мешањем своје имовине и имовине предузећа ствара код других привид привредног идентитета са предузећем одговара повериоцима за обавезе предузећа неограничено солидарно. Наведеном одредбом уведен је институт пробијања (привида) правне личности, који постоји и у Закону о предузећима из 1996. године. Одредбом члана 54. овог закона било је прописано да оснивачи, чланови, акционари, чланови управе и извршног одбора и директори одговарају за обавезе предузећа целокупном својом имовином ако су предузеће злоупотребили да би постигли циљ који је за њих забрањен; ако су предузеће злоупотребили да би оштетили своје повериоце; ако су, супротно прописима, поступали са имовином предузећа као да је у питању њихова имовина; ако су смањили имовину предузећа у своју корист или у корист другог лица, али су или морали знати да предузеће неће бити у стању да измири своје обавезе према трећим лицима.

За постојање овог правног института битно је да постоји активно понашање власника предузећа. У конкретном случају, тужилца није доказала да је сада покојни ДД својим радњама од ње створио привид идентитета са предузећем чији је био власник и оснивач, да би могла постојати његова одговорност за обавезе тог предузећа настале из пословног односа са предузећем чији је оснивач била тужилца.

Из наведених разлога, изјављеном ревизијом се неосновано оспорава правилност побијане другостепене пресуде због погрешне примене материјалног права, па је зато на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић